

KNJIŽICE ŠT. 115a / POŠT. PLAČ. V GOT.

63954

Vinko Lovšin

Katoliški verouk I.

„**Knjižice**“ izhajajo dvakrat na mesec in se lahko naročijo kadar koli. Četrtna naročnina znaša 6 din. Piši na tale naslov: Uprava „Knjižic“, Rakovnik, Ljubljana 8.

Vsaj sledeče „Knjižice“ bi si moral nabaviti vsak vajenec:

2. Božje sledi. — 78. Dela pričajo. — 94. Čudeži se še gode. — 107. Božji svetovi. — 32. Sv. maša. — 43. Čisti rod. — 67. Mlada akcija. — 79. Med volkovi. — 102. Sv. zakramenti. — 103. Matej Talbot. — 115. Ne jezi se!

Vsaka knjižica stane samo 1 din.

Ko naročaš, napiši samo številke knjižic, ki jih želiš prejeti.

KNJIŽICE

ČASOPIS ZA DUHOVNO PROBUDO IN PROSVETO

Leto V.

1. sept. 1938

Štev. 115 a

KATOLIŠKI VEROUK

Pomožno učilo

za I. razred

strokovno - nadaljevalnih šol.

Priredil
VINKO LOVŠIN
župnik v Litiji
1938

030009507

Obzornik „KNJIŽICE“ izhaja štirinajstdnevno. Naročnina znaša četrtletno 6 din. Za uredništvo in lastnika odgovarja Alfonz Pavel, Rakovniška 6, Ljubljana. Naslov uredništva in uprave: „Knjižice“, Ljubljana - Rakovnik. Št. ček. rač. Lj. 16.498.

Nihil obstat.

Ljubljana, 28. maja 1938.

Josip Volc
škofijski cenzor

Imprimatur.

Škofijski ordinariat v Ljubljani,
dne 4. junija 1938., št. 1822.

Ign. Nadrah
generalni vikar

1. ura:

Uvod in medsebojno spoznanje.

V ljudski šoli se uče učenci po katekizmu najpotrebnejših verskih resnic, ki naj kažejo pot v nebesa. Ta knjižica, ki podaja katoliški nauk svete Cerkve, naj bo tudi nekaka učna knjiga za življenje, kažipot za zemeljsko potovanje.

V strokovno nadaljevalni šoli se obravnavajo tudi verske resnice, ki naj se bolj pogloblje in prilagode večjemu razumevanju, ki naj rešujejo življenjska vprašanja, katera srečujejo učenci, ki živijo med ljudmi, ki gledajo življenje z drugačnimi očmi, v drugih okoliščinah, kakor mali otroci.

Verskih resnic ne sme človek v življenju nikdar pozabiti. Zavedati se mora svojih dolžnosti, ki jih ima do Boga, do sebe in bližnjega.

Pokazale bodo te knjižice dolžnosti življenja po veri in milosti v poklicu in družini, v družabnem in občestvenem življenju Cerkve, naroda in države.

Seznani se morajo učenci med seboj in veroučiteljem takoj v začetku. Vaš veroučitelj je pred vami; njemu je za vaše duše, da jih vodi do edinega cilja. Ako ga ne poznate še vsi, ker ste prišli iz raznih krajev, vam pove svoje ime.....

Pa tudi učence mora veroučitelj kot

dušni pastir poznati, kdo ste, koliko ste stari, v kakšnih razmerah ste zrastle, in v kakih okoliščinah boste živeli kot vajenci obrti ali stroke, ki ste si jo izbrali za svoj poklic. Na listke, ki vam jih veroučitelj razdeli, boste napisali

Priimek in ime:
Poklic (ki si ga izbere):
Starost:
Odkod:
Stanuje:
Mojster:
Oče:
Mati:
Cerkvena organizacija, v kateri je bil
Društvena organizacija, kjer je bil .
Zadnji red iz verouka

Čeprav človek dorašča, je dolžan tudi svoje molitve spodobno in pobožno opravljati. Ne sme se nikogar oprijeti malomarnost v molitvi, ki je ravno v letih doraščanja tako „upoštevana“ od mladine z nekakim ponosom. Ni vseeno, kako molimo. Posebno lepo vedno molimo:

Oče naš, kateri si v nebesih! Posvečeno bodi tvoje ime, pridi k nam tvoje kraljestvo, zgodi se tvoja volja kakor v nebesih tako na zemlji. Daj nam danes naš vsakdanji kruh in odpusti nam naše dolge, kakor tudi mi odpuščamo svojim dolžnikom in ne vpelji nas v skušnjava, temveč reši nas hudega. Amen.

Zdrava Marija, milosti polna, Gospod je s teboj, blagoslovljena si med ženami in blagoslovljen je sad tvojega telesa, Jezus. Sveta Marija, Mati božja, prosi za nas grešnike zdaj in ob naši smrti uri. Amen.

Čast bodi Očetu in Sinu in Svetemu Duhu, kakor je bilo v začetku, tako zdaj in vselej in vekomaj. Amen.

V imenu Očeta in Sina in Svetega Duha. Amen.

2. ura:

O Bogu.

Bitje večno, duh neskončno sveti,
Stvarnik siloviti, močni Bog!

Daj mi vredno tvojo čast zapeti,
Da razglasim jo rodovom krog.

Naj povsod le tebi slava,
Koder sonce sije, se glasi,
Vera v tebe, tvoja čast naj prava
Med človeštvom vekomaj živi!

V začetku je bil Bog. Preden so nastale gore in je bila ustvarjena zemlja in njen krog, si Ti, o Bog, na vekov veke!

Bog je neskončno popoln Duh, Stvarnik nebes in zemlje, od katerega vse dobro prihaja. Bog je neskončno velik, veličasten in srečen Gospodar časa in večnosti. On je povsod pričujoč in vseveden. On je

neskončno moder in vsemogočen. On je neskončno svet in pravičen. Bog je neskončno usmiljen, resničen in zvest.

Bog, nevidni, se je ljudem razodel najprej v vidnem svetu in po glasu vesti. To je naravno razodetje. Po nadnaravnem razodetju pa Boga najpopolneje spoznamo: ker On sam z nami — ljudmi govori, „mnogokdaj in na mnogotere načine, najprej po očakih in prerokih, slednjič pa po svojem Sinu in njegovih apostolih“.

Najbolj otipljivo se nam Bog približa v zgodovini sveta in človeštva. Ako zasledujemo in preiščujemo zgodovino, čutimo povsod božjo očetovsko roko, ki nas vodi. Pogled v postanek sveta in svetovja nas mora napolniti z občudovanjem božje moči in modrosti, božje svetosti in pravičnosti, božje zvestobe in dobrotljivosti.

Šest resnic:

1. da je Bog,
2. da je Bog pravičen sodnik, ki dobro plačuje in hudo kaznuje.
3. da so tri božje osebe: Oče, Sin in Sveti Duh,
4. da se je Bog Sin učlovečil, da bi nas s svojo smrtjo na križu odrešil in večno zveličal.
5. da je človeška duša neumrljiva,
6. da je milost božja za zveličanje potrebna.

3. ura:

Bog ustvari svet.

Bog Stvarnik vsemogočni,
Bog Stvarnik moj!
V te veruje duša moja.
Ti vse živiš,
Vse vlada roka tvoja,
Nevrednim milosti deliš.

Že v 1. razredu se uče otroci: „V začetku je Bog ustvaril nebo in zemljo. Zemlja pa je bila pusta in prazna. Pokrivale so jo vode in vsa je bila v temi. Duh božji se je razprostiral nad vodami.“ V šestih dneh je Bog naredil nebo in zemljo in morje in vse, kar je v njem. In vse je bilo dovršeno, nebo in zemlja in ves njen okras. Ta pa, ki je vse ustvaril, je — **Bog**.

Veliko manj kot kaka hiša, bi mogla ogromna svetovna stavba z vso svojo urejenostjo sama od sebe nastati. Narediti jo je moral vsemogočni in neskončno modri Bog. To spoznava vsak zdrav človeški razum. Bog nas v tem potrjuje tudi z razodetjem, da je ustvaril svet v šestih daljših dobah. „Samo nespametnik govori v svojem srcu: Ni Boga!“ In takemu nespametniku se mora odgovoriti, kakor je učenjak Kircher nevernemu znancu.

Kircher je nekoč postavil v svojo delovno sobo popolnoma nov „globus“, na

katerem so bili vsi deli sveta, vsa morja in drugo izredno lepo dogotovljeno. Ne-koč ga obišče njegov znanec, ki je vedno tajil Boga. Ko zagleda globus, vpraša učenjaka: „Odkod pa imate tako lep in natančen globus? Kdo vam ga je naredil?“ Mirno odgovori Kircher: „Nihče mi ga ni naredil, sam je slučajno nastal in semkaj prišel.“ Prijatelj začuden pogleda učenjaka in ne ve, kaj naj pomeni ta čudni odgovor. Učenjak vztraja pri svojem, da je bil njegov prijatelj že užaljen. Tedaj stopi učenjak k prijatelju in pravi: „Äko ti pravim, da je ta lesena krogla, polepljena s papirjem, sama nastala, praviš, da se šalim in norčujem iz tebe. Toda kaj je to v primeri s tem, kar praviš ti, da je svet sam od sebe nastal in jaz naj bi ti to verjel?“

Zdrava pamet spoznava Boga — njegovo bivanje s popolno gotovostjo. Zato je ateizem, brezboštvo samo v sebi nesmiselno. S tem, da brezbožniki taje Boga, ga priznavajo. Kajti tajim lahko samo nekaj, kar biva, ne pa nekaj, česar ni.

Svet torej izhaja od Boga, zato mora vsako razumno bitje vzklikniti:

Verujem v Boga Očeta vsemogočnega, stvarnika nebes in zemlje. In v Jezusa Kristusa, Sina njegovega edinega, Gospoda našega; ki je bil spočet od Svetega Duha, rojen iz Marije Device; trpel pod Poncijem Pilatom, križan bil,

umrl in bil v grob položen; šel pred pekel, tretji dan od mrtvih vstal; šel v nebesa, sedi na desnici Boga Očeta vsemogočnega; od ondod bo prišel sodit žive in mrtve. Verujem v Svetega Duha; sveto katoliško Cerkev, občestvo svetnikov; odpuščenje grehov; vstajenje mesa in večno življenje. Amen.

4. ura:

Bog ustvari človeka.

Bog je rekel: „Naredimo človeka po svoji podobi in sličnosti.“ In Bog je naredil iz prsti človeško telo in vdihnil vanj dih življenja in človek je bil živo bitje. Bog mu je dal ime Adam, t. j. mož iz prsti.

Zasadil pa je bil Gospod vrt veselja, ali raj, da bi ga človek obdeloval in ohranil. In Gospod Bog je rekel: „Človeku ni dobro samemu biti, naredimo mu pomočnico, nje-mu podobno. In poslal je Adamu trdno spanje, vzal eno njegovih reber in iz rebra naredil ženo in jo privedel k Adamu. In Bog ju je blagoslovil in rekel: „Rastita in množita se in polnita zemljo in podvrzita si jo!“

Stvarjenje prvega človeka je delo božje vsemogočnosti, delo, ki presega človeški razum. Vsi ljudje izhajajo iz enega človeškega para: Adama in Eve.

Človek se ni razvil iz živali, tudi ne iz

opice, ki je sicer po telesu najbolj človeku podobna. Razlika med človekom in živaljo je tako bistvena, da ne more naravoslovje nikakor dokazati, da izhaja človek iz opice. Vsi poizkusi so sloneli na goljufijah.

Človek je po svoji duši naravna podoba božja. Po posvečujoči milosti pa postane nadnaravna podoba božja. Posvečujoča milost božja povzdigne človeka k časti otroka božjega.

Človeška duša je duh — dih božji, zato neumrljiva. Človek je iz telesa in iz duše. Bogu je najbolj podoben po duši, posebej pa še po posvečujoči milosti božji. Pri svetem krstu smo postali zopet otroci božji in dediči nebeškega kraljestva.

*Sveti angel varuh moj,
bodi vedno ti z menoj:
Stoj mi noč in dan na strani,
vsega hudega me brani!
Prav prisrčno prosim te,
varuj me in vodi me. Amen.*

5. ura:

Adam in Eva grešita.

Gospod Bog pa je zasadil raj. Sredi raja je bilo drevo življenja: drevo spoznanja dobrega in hudega. In Bog je rekel človeku: „Od vsega drevja v raju smeš jesti. Samo

od drevesa spoznanja dobrega in hudega ne smeš jesti, sicer boš moral umreti!“

Kača pa je bila bolj zvita kakor vse druge živali na zemlji. In kača je rekla Evi: „Nikakor ne bosta umrla. Bog namreč ve, da se vama bodo tisti dan, ko bosta jedla od drevesa, oči odprle in bosta kakor Bog ter bosta spoznala dobro in hudo.“ Eva je utrgala sad in jedla; in dala ga je svojemu možu, ki je tudi jedel. In Bog je rekel: „Zemlja bodi prekleta zaradi tebe. V potu svojega obraza boš jedel kruh, dokler se ne povrneš v zemljo, iz katere si vzet. Zakaj prah si in v prah se povrneš.“ In Gospod Bog je izgnal človeka iz raja.

Greh je bil storjen. Prvi starši so v važni zadevi popolnoma prostovoljno prestopili božjo zapoved: storili so smrtni greh. Bil je greh nepokorščine in ošabnosti: hotela sta biti kakor Bog, samostojna. Ni pa bil morda greh nečistosti, kakor včasih nekateri mislijo. Saj jima je še posebej naročil: „Rastita in množita se!“

Z grehom je prišla nesreča na svet. Adam in Eva sta izgubila posvečujočo milost. Njihov razum je otemnel. Volja se je nagnila k slabemu. Toda nista izgubila sreče samo za se. Grešila sta kot praroditelja in tako je prešla njuna krivda na potomce...

Podedovali smo od Adama in Eve greh in njegove zle posledice. Zato piše apostol:

„Po enem človeku je prišel greh na svet in po grehu smrt. In tako je prešla smrt na vse ljudi, ker so vsi v njem grešili.“ Ako bi se ne bil Bog ljudi usmilil, bi nihče ne bil zveličan.

Zemeljske nesreče so po večini posledice in kazni izvirnega greha. Ker šele po grehu je prišlo vse zlo na svet. Zaradi greha je Bog zemljo preklel in Adama izgnal iz raja na pusto, prazno, s trnjem in osatom zarastlo zemljo, katero naj si človek šele v potu svojega obraza nakloni, da mu bo prijazna in rodovitna.

Neverniki sedanjega časa, posebno svobodomisleci, kar na splošno taje izvirni greh. Bistvo izvirnega greha so pa verski novotarji 16. stoletja pretiravali. Trdili so napačno, da je narava po izvirnem grehu popolnoma pokvarjena, samo k slabemu nagnjena, človeška volja pa da je postala popolnoma nesvobodna.

Kesajmo se svojih grehov!

Moj Bog! Žal mi je, da sem grešil. Žal mi je zato, ker sem z grehi zaslužil tvojo kazen; posebno pa mi je žal, ker sem razžalil tebe, ki si moj najboljši Oče in vse ljubezni vreden. Trdno sklenem, da te ne bom več žalil. Pomagaj mi po Gospodu našem Jezusu Kristusu. Amen.

Stara zaveza.

Takoj po grehu prvih staršev je obljubil neskončno usmiljeni Bog Odrešenika. Toda do prihoda obljubljenega Odrešenika je moralo preteči več tisoč let. Najprej so si morali ljudje biti na jasnem, kaj se pravi, Boga zapustiti. Oslabljeni na umu in volji, so padali ljudje vedno globlje v pregrehe in malikovanje.

Izvoljeno izraelsko ljudstvo. Nekako 2.000 let pred Kristusom je izvolil Bog Abrahama in ga je izločil od poganov. Bog mu je obljubil, da bo oče velikega naroda in da bo izšel Odrešenik iz tega naroda. Poklical je torej Bog Abrahama za očeta ljudstva, ki se je pozneje imenovalo izraelsko ljudstvo. Izraelci naj sredi splošne zmešnjave ohranijo vero v pravega Boga in upanje na Mesija. Zato je vodil Bog to ljudstvo z izredno ljubeznijo: v Egiptu, v puščavi, v času sodnikov in kraljev, v času sužnosti in dobi Makabejcev. Zato je pošiljal temu ljudstvu preroke, ki so s svojimi napovedmi vedno bolj jasno spominjali na Mesija.

Drugi narodi na zemlji so pa globoko padli. Luč vere je skoro popolnoma zatemnela, oziroma ugasnila v grdem malikovalstvu. Nравnost je bila propadla. Ljudje

so šli tako daleč, da so napake oboževali in z grehi bogove proslavljali. Kljub temu Bog tudi poganov ni popolnoma zapustil. Govoril jim je z glasom vesti. S svojo pametjo so ga mogli najti, kakor ga je našel Job. Spomin na obljubljenega Odrešenika ni popolnoma izginil pri vseh poganskih narodih. Po božjem privoljenju so prišli v stik z judovstvom in njegovimi prerokbami.

Obljuba Odrešenikova: „Sovraštvo bom naredil med teboj in med ženo, med tvojim in njenim zarodom; ona ti bo glavo strla in ti boš njeno peto zalezovala.“

Najimunitnejši očaki so: Abraham, Izak, Jakob, Juda in Jožef.

Preroki: Izaija, Jeremija, Ecehiel, Daniel.

Advent nas spominja na dolgo dobo čakanja na Mesija v stari zavezi.

Dobe cerkvenega leta so: adventna, božična, velikonočna in binkoštna. Cerkevno leto traja od prve adventne do zadnje pobinkoštna nedelje. Prepovedani časi so: advent in post, t. j. od prve adventne nedelje do Božiča ter od pepelnice do Velike nedelje.

7. ura:

Jezusovo življenje.

Ko so se dopolnili časi, je poslal Bog svojega edinorojenega Sina. S tem se je razodela božja ljubezen do nas ljudi, da je

svojega edinega Sina poslal na svet. „In Beseda je meso postala in med nami prebivala.“

Jezusovo skrito življenje: Jezusovo rojstvo je največji dogodek v svetovni zgodovini. V božični noči se je Jezus rodil v Betlehemu iz Marije, najčistejše Device. V oddaljenem Nazaretu je v molitvi, delu in pokorščini preživel svoja mlada leta z Marijo, deviško Materjo, in svojim krušnim očetom sv. Jožefom.

Jezusovo javno delovanje: S tridesetim letom je nastopil Jezus kot od Boga poslani učenik. Učil je kakor tak, ki ima moč. S čudeži, prerokbami in svetim življenjem je dokazal svoje božanstvo.

Jezusovo trpljenje in smrt: Njegovo ljudstvo iz katerega je izšel in h kateremu je bil poslan, ga je sovražilo in ga ni hotelo priznati. Ljudski voditelji so hujskali proti njemu iz golega sovraštva. Izročili so ga poganskemu deželnemu poglavarju. Nedo povedljive reči je moral Jezus pretrpeti za naše odrešenje. Potil je za nas krvavi pot. Bil je za nas bičan in s trnjem kronan. Nesel je za nas težki križ. Na Kalvariji pa je bil za nas križan. Vse to je Jezus za nas prostovoljno trpel pokoren svojemu nebeškemu Očetu in iz ljubezni do nas ljudi.

Vstajenje in Vnebohod: Tretji dan po svoji smrti, na velikonočno nedeljo je Je-

zus, kakor je bil napovedal, veličastno vstal iz groba. To je največji Jezusov čudež in najmočnejši dokaz, da je Bog. Štirideseti dan po svojem vstajenju je šel Jezus vpričo svojih apostolov iz lastne moči v nebesa. Tam je tudi kot človek deležen moči in slave Očetove.

Samo nespametnik more dvomiti, ali je Jezus živel. Kajti vse knjige in spisi nove zaveze potrjujejo, da je Jezus resnično živel. Najboljši dokaz za to pa je njegovo delo, katoliška Cerkev.

Vse, kar je Bog v stari zavezi napovedal po prerokih o Mesiju, se je izpolnilo na Jezusu. On je torej obljubljeni Mesija.

Sveto Jezusovo življenje, njegovi čudeži in napovedi so zadosten dokaz za njegovo božanstvo.

Vsi apostoli in učenci Gospodovi so izrečno učili, da je Jezus Bog. Za to resnico so šli v smrt, kakor tudi tisoči drugih mučencev.

Za dobro spoved je potrebnih 5. reči:

izpraševanje vesti,

kesanje,

trdni sklep,

spoved,

zadoščevanje.

8. ura:

Kristusov značaj.

Sv. Pavel označuje značaj Kristusov z besedami: „Milost in ljudomilost (človekoljubnost) našega Zveličarja se je prikazala.“

Potezo za potezo te Zveličarjeve ljubezni nam slikajo evangelisti. Zdaj je Jezus med otroki in jih blagoslavlja. Vdovo, ki je izgubila sina-edinca, potolaži. Zdaj zopet stoji ob bolniški postelji z olajšujočo tolažbo. Grešnici nudi v odpuščanje rešilno roko. Izgubljenega sina zopet sprejme. Izgubljeno ovco prinese v čredo. Dobrote deleč, solze otirajoč hodi od kraja do kraja. Žalosti se nad zakrknjenostjo svojega ljudstva. Grenke solze pretaka nad poginom Jeruzalema. Vso nehvaležnost prenaša srčno. Kljub preganjanju je ljubezniv in ponižen. Odločno in prostovoljno hodi po poti, ki mu jo je Oče določil. Svojo božjo moč in vsevednost, svojo božjo modrost in dobrotljivost postavi v službo ljubezni.

Višek njegove ljubezni pa je v njegovem trpljenju. „Večje ljubezni nima nihče, kakor da dá svoje življenje za prijatelje.“ V njegovem trpljenju in smrti se blesti najlepše ožarjena bogovdanost in zvestoba, tiha potrpežljivost, hvaležnost, skrb za svoje, brezprimerna ljubezen do bližnjega in celo do sovražnikov. Jezusova ljubezen je

ljubezen do konca, brez konca. Ta ljubezen misli na vse ljudi, na vse čase. V tej ljubezni skrbi za vso prihodnost, ko ustanovi Cerkev in postavi svete zakramente. V tej ljubezni govori: „Jaz sem z vami vse dni do konca sveta.“

Ta Jezus nas vabi k posnemanju: „Učite se od mene!“ — „Kdor hoče biti moj učenec, naj hodi za menoj!“ — Truditi se moramo resno, posnemati Jezusove čednosti in zgled.

Tri božje čednosti: *Moj Bog! Verujem v tebe, ker si neskončno resničen; — upam v tebe, ker si vsemogočen, neskončno dobrotljiv in zvest; — ljubim te nad vse, ker si neskončno popoln in vse ljubezni vreden.*

9. ura:

Jezus ustanovi Cerkev

Da bi mogli biti vsi ljudje deležni odrešilnih milosti, je Kristus ustanovil Cerkev. Kristusova Cerkev je vidna družba vernikov ali vidno božje kraljestvo na zemlji.

Jezus je zbiral vernike okrog sebe. Izmed teh je izbral dvanajst apostolov in jih tri leta poučeval. Potem jim je izročil svojo lastno oblast in jim naročil, naj povsod uče in krščujejo. Krščence naj vodijo pod vrhovnim vodstvom sv. Petra. Zato je

rekel Jezus apostolom: „Karkoli boste zavezali na zemlji, bo zavezano v nebesih in karkoli boste razvezali na zemlji, bo razvezano tudi v nebesih. Meni je dana vsa oblast v nebesih in na zemlji. Pojdite in učite vse narode in krščujte jih v imenu Očeta in Sina in Svetega Duha in učite jih izpolnjevati vse, karkoli sem vam zapovedal!“ — Petru je pa rekel: „Ti si Peter — skala — in na to skalo bom sezidal svojo Cerkev... Tebi bom dal ključe nebeškega kraljestva. Vse, karkoli boš zavezal na zemlji, bo zavezano v nebesih, in karkoli boš razvezal na zemlji, bo razvezano v nebesih. — Pasi moja jagnjeta, pasi moje ovce!“

Cerkev je takole urejena: Kakor je Peter kot vidni poglavar vodil Cerkev, tako vodi in vlada vesoljno Cerkev rimski papež. Kakor so izvrševali apostoli svojo službo v edinstvu s Petrom, tako izvršujejo škofje vseh časov svojo službo v Cerkvi v edinstvu s papežem.

Namen Cerkve: Jezus je ustanovil svojo Cerkev, da vodi ljudi k večnemu zveličanju. Zato ji je izročil trojno službo: učeniško, duhovniško in kraljevsko.

Lastnosti Kristusove Cerkve: Kristus je ustanovil samo eno Cerkev. Zato je Kristusova Cerkev edino zveličavna. Ta Cerkev mora biti po Zveličarjevi volji: edina, sveta, katoliška in apostolska.

Kristus je ustanovil torej Cerkev tako, da je zbiral učence in izbral apostole, postavil Petra za vidnega poglavarja in apostolom poslal Svetega Duha.

Pet cerkvenih zapovedi se glasi:

1. *Posvečuj zapovedane praznike.*

2. *Bodi ob nedeljah in zapovedanih praznikih pobožno pri sv. maši.*

3. *Posti se zapovedane postne dni.*

4. *Spovej se svojih grehov vsaj enkrat v letu in vsaj o velikonočnem času prejmi sveto Rešnje Telo.*

5. *Ne obhajaj slovesne ženitve o prepovedanih časih.*

10. ura:

Prve Binkošti.

Binkoštni čudež: Kristus je ustanovil svojo Cerkev, ko je bival še na zemlji. Iz nebes pa je svojo ustanovo dovršil s tem, da je poslal Svetega Duha.

Po Kristusovem vnebohodu so vztrajali učenci v Jeruzalemu v molitvi in pričakovali obljubljenega Svetega Duha. Deseti dan je nastal nenadoma kakor šum prihajajočega vetra in napolnil vse hišo. Prikazali so se jim jeziki kakor plameni in na vsakem izmed njih je obstal po eden. Vsi so bili napolnjeni s Svetim Duhom in so govorili v raznoterih jezikih in slavili Gospoda Bo-

ga. V luči in milosti Sv. Duha so začeli apostoli oznanjevati Kristusov nauk.

Prva krščanska občina: (Rojstni dan Jezusove Cerkve): Na binkoštni praznik so bili številni judje iz raznih dežel v Jeruzalemu. Ko se je zaslišal šum, se je pred hišo zbralo mnogo ljudi. Pred nje je stopil tedaj Peter kot poglavar in jim očital: „Jezus, ki ste ga vi umorili, je vstal od mrtvih. On je Gospod in Zveličar. Vanj morate verovati, ako se hočete zveličati.“ Njegov govor je bil tako učinkovit, da se jih je dalo krstiti tisti dan 3.000. Tako je bila ustanovljena prva krščanska občina. Življenje prvih kristjanov je bilo čisto in nepoporečeno. Služili so Bogu z veselim in preprostim srcem. Bili so enega srca in enega duha.

Sv. Duh se je na Binkošti za stalno nastanil v Cerkvi. „Oče vam bo poslal drugega tolažnika, ki ostane vekomaj z vami.“ Sv. Duh Cerkev uči, vodi in posvečuje na neviden način.

Darovi Sv. Duha:

1. dar modrosti,
2. dar umnosti,
3. dar sveta,
4. dar moči,
5. dar vednosti,
6. dar pobožnosti,
7. dar strahu božjega.

11. ura:

Sv. Peter, prvi papež.

Kristus je postavil sv. Petra nad vse druge apostole in ga naredil za poglavarja vse Cerkve. Takoj po Gospodovem vnebohodu je nastopil Peter kot predstojnik Cerkve. Že pred Binkošti je vodil volitve za apostola Matija. Na Binkošti pa je imel na čelu apostolov prvo pridigo. V imenu zaprtih apostolov je imel Peter zagovor pred vélikim zborom. Peter je sprejel prve pogane v Cerkev.

Peter, prvi papež, je prenesel svoj sedež iz Jeruzalema v Antijohijo in od tam v Rim, središče tedanjega sveta (41. po Kr.). Po Jezusovem naročilu so odšli iz Jeruzalema tudi drugi apostoli, da oznanijo evangelij vsemu svetu. Na mnogih krajih so nastale krščanske občine, katerih predstojniki so bili apostoli. Vse krščanske občine so bile med seboj v zvezi. Vse so priznale Petra za skupnega vrhovnega poglavarja. Kot predstojnik vseh občin je obiskal Peter razne krščanske občine. Kot tak je tudi predsedoval prvemu vesoljnemu cerkvenemu zboru v Jeruzalemu (50. po Kr.). Kot rimski škof pa je Peter 29. junija 67. leta umrl mučeniške smrti na križu za svojega Učenika.

Ker je bil Peter do konca svojega življenja rimski škof in kot tak tudi umrl, zato je vsakokratni rimski škof njegov pravi naslednik. Ker je Peter v Rimu umrl tudi kot poglavar vesoljne Cerkev, zato je vsak rimski škof tudi poglavar sv. Cerkev. Iz Rima vlada papež vesoljno Cerkev. V nepretrgani vrsti je od Petra sem do današnjega papeža Pija XI. 263 pravih papežev izvrševalo pastirsko službo.

Kakor v prvi Cerkv, tako je papeštvo vse čase temeljna skala cerkvene edinosti.

Kakor je papež naslednik sv. Petra, tako so škofje nasledniki drugih apostolov. Zbor škofov, ki so v zvezi s papežem, je naslednik apostolskega zbora s Petrom na čelu. Škofje si ne morejo lastiti nasledstva tega ali onega apostola.

Pod tvoje varstvo pribežimo, o sveta božja Porodnica; ne zavrzi naših prošenj v naših potrebah, temveč reši nas vselej vseh nevarnosti, o častitljiva in blagoslovljena Devica, naša gospa, naša srednica, naša besednica. S svojim Sinom nas spravi, svojemu Sinu nas priporoči, svojemu Sinu nas izroči.

12. ura:

Preganjanje kristjanov.

Cerkev je delo božje. Že Gamaliel, judovski rabin, je rekel preganjalcem Jezuso-

ve vere: „Äko je Äloveško delo, bo samo razpadlo, ako je pa boÅžje delo, je vsak vaÅ trud zaman.“ Žato torej je niso mogla uniÄiti kruta preġanja judov in poganov v prvih treh stoletjih, marveÄ so jo samo krepila in mladila.

Cerkev preġanjajo judje: Z veliko vne-
mo in uspehom so oznanjali apostoli resni-
ce najprej v Judeji. Bog pa je podpiral
njihovo besedo z velikimi znamenji in Äu-
deÅi. Žato so vÄliki duhovniki in njihovi
pristaÅi kar besneli. Dali so apostole polo-
viti in biÄati. Prepovedali so jim tudi za
naprej pridigati. Nahujskali so ljudstvo, da
je kamenjalo diakona Åtefana. Petra so
zaprli, Jakoba pa umorili. Toda nauk Cer-
kve se je vedno bolj Åiril. Celo Savel,
najbolj zagrizen preġanjalec kristjanov, se
je moral ukloniti boÅžjemu klicu in postal
vÄliki apostol narodov.

Preġanja jo tudi rimsko poganstvo. Za-
radi zakrknjenosti veÄine judov in na iz-
recno boÅžje povelje, so se obrnili apostoli
in njihovi pomoÄniki - duhovniki k poga-
nom. Kmalu je bila razpredena cela mreÅa
krÅÄanskih obÄin po ogromnem rimskem
cesarstvu (imperiju). Kristjani so vzorno
Åiveli Åivljenje ljubezni do Boga in do
bliÅnjega. S strahom so opazovali pogani
naglo razÅirjanje krÅÄanske vere. Sklenili so
jih iztrebiti. Kristjani naj se odpovedo svo-
ji veri, ali pa umrjejo od najgrozoviteÅih

muk. V vseh delih rimske države, predvsem pa v glavnem mestu Rimu, so pretrpeli verniki nečloveške muke. Tri stoletja je trajalo preganjanje kristjanov. Cesar Neron, Decij, Dijoklecijan so bili najsrditejši sovražniki kristjanov. Kljub vsemu preganjanju je število kristjanov rastlo. Kri mučencev je bila seme novih kristjanov. Čudovita je bila stanovitnost v veri in junaštvo mučencev.

Mučenci so črpali milost stanovitosti v zakramentih, katere je delila Cerkev, zlasti v pogostnem prejemanju sv. obhajila. S temi sredstvi milosti dosežemo lahko tudi mi svetost in vztrajnost. Tudi mi moramo kakor mučenci svojo vero spoznavati ne samo v besedi, marveč tudi v dejanju.

Sedem sv. zakramentov:

1. sv. krst,
2. sv. birma,
3. sv. Rešnje Telo,
4. sv. pokora,
5. sv. maziljenje,
6. sv. mašniško posvečenje,
7. sv. zakon.

13. ura:

Katakombe.

V časih preganjanja kristjanov, je bila Cerkev prisiljena iti v katakombe. Katakombe so podzemeljska pokopališča: pod-

zemeljski hodniki, v njihovih stenah pa grobovi. V več mestih so take katakombe. Najobširnejše so rimske katakombe, ki so razpletene od mestnih vrat kot mreža podzemskih hodnikov in sobic. Tam so kristjani pokopavali svoje mrličke, posebno mučence. Pri umrlih so imeli kristjani v času preganjanja svoje bogoslužje. V katakombah so skrili svoje pastirje pred preganjalci. Dolgo so bili tam varni, ker so bili v lepših poganskih časih bivališča umrlih tudi poganom sveta. Pozneje pa so vdrli rablji in morilci tudi v ta skrivališča. Veliko grobnic je bilo okrašenih s slikami, ker so služile za bogoslužne prostore. Stene v katakombah in pokrovi grobov nosijo znak krščanskih napisov in simbolov.

Ako opazujemo številne slike in napise v katakombah, s katerimi so označene temeljne krščanske resnice, spoznamo, da so prvi kristjani prav isto vérovali tedaj kot mi sedaj. Dar nezmožljivosti v katoliški Cerkvi čuva nad verskimi resnicami.

O Gospa moja, o Mati moja, tebi se vsega darujem; in da se ti vdanega skažem, ti danes posvetim svoje oči, svoja ušesa, svoja usta, svoje srce, sebe popolnoma vsega. Ker sem torej tvoj, o dobra Mati, varuj me, brani me kakor svojo last in posest.

14. ura:

Zmağa krščanstva (313).

Že tri stoletja je trajal odločilni boj med mladim krščanstvom in starim poganstvom. Tedaj je postal cesar Konstantin, sin poganskega očeta in krščanske matere sv. Helene. V boju, ki ga je bojeval s svojimi nasprotniki, se mu je prikazal blesteč križ na nebu z napisom: „V tem znamenju boš zmagal!“ V zaupanju na križ je izvojeval Konstantin I. 312. sijajno zmago. Od zdaj naprej je bil Konstantin varuh in branitelj krščanstva. Odpravil je krščanstvu sovražne postave in izdal modre naredbe za prostost in procvit Cerkve (l. 313.: Milanski edikt). Krščanstvo je bilo javno priznано. Nedelja, katero so kristjani doslej le na tihem praznovali, je bila sedaj javno uzakonjena kot dan počitka. Na mnogih krajih so zrastle veličastne hiše božje, katere je deloma cesar sam iz svojih sredstev sezidal: n. pr.: Petrova, Pavlova cerkev v Rimu. Nastavljeni so bili škofje in duhovniki. Križ, prej znamenje sramote, je postal znamenje časti in zmage.

V dolgi dobi preganjanja je pokazala Cerkev svojo neporušljivost. Ustanovljena od Križanega, oznanjevana od dvanajsterih neukih mož, preprostih ribičev, zatirana od judov in poganov, je zmagala ves svet,

čeprav je zahtevala ponižnost in samoza-
tajevanje. Ako bi bila Cerkev človeško de-
lo, bi bila morala podleči besnosti in pre-
moči svojih sovražnikov. Cerkev pa je delo
božje in je pod posebnim varstvom Sv.
Duha. Jezus je rekel: „Peklenska vrata je
ne bodo premagala, jaz sem z vami vse
dni do konca sveta.“

*Angel Gospodov je oznanil Mariji — in spo-
čela je od Svetega Duha. Zdrava Marija...*

*Glej, dekla sem Gospodova, — zgodi se mi
po tvoji besedi. Zdrava Marija...*

*In Beseda je meso postala — in med nami
prebivala. Zdrava Marija...*

15. ura:

Doba cerkvenih očetov.

Cerkev je svoje zunanje sovražnike: ju-
dovstvo in poganstvo, premagala. Tedaj pa
je hudobni sovražnik vzpodbodel ošabne
ljudi, ki so s krivimi nauki odtrgali mnogo
kristjanov od Cerkve. Celo knezi in cesarji
so se dali premotiti od krivovercev in za-
čeli preganjati pravo Kristusovo Cerkev.
Proti tem krivovercem so branili pravo ve-
ro sveti in učeni možje. Te može imenuje-
mo cerkvene očete. Najslavnejši so: Ata-
nazij, Bazilij, Hieronim, Ambrozij, Avgu-

štin, Leon Véliki in Gregorij Véliki. V njihovih spisih, ki so se nam ohranili, je napisano nekaj **ustnega izročila** ali **tradicije**.

Kakor apostoli nekdam, tako so se tisti čas zbirali njihovi nasledniki, papež in škofje, da bi zavrgli in obsodili krivoverstva. Tako zborovanje imenujemo koncil ali vesoljni cerkveni zbor. Prvi večji cerkveni zbor je bil v Niceji leta 325., kjer je bil obsojen arijanizem (Ārij).

Cerkev izda nezmotljivo odločbo po papežu ali po cerkvenem zboru, katerega papež potrди. Papež je namreč nezmotljiv, kadar ukaže vesoljni Cerkvi kot vrhovni poglavar, kaj mora vérovati ali kako živeti.

Veseli del sv. rožnega venca:

- 1. ki nam poživi vero.*
 - 2. ki nam utrdi upanje.*
 - 3. ki nam užgi ljubezen.*
-
- 1. ki si ga Devica od Sv. Duha spočela.*
 - 2. ki si ga Devica v obiskovanju Elizabete nosila.*
 - 3. ki si ga Devica rodila.*
 - 4. ki si ga Devica v templju darovala.*
 - 5. ki si ga Devica v templju našla.*

Začetki samostanov.

Kakor so se sveti cerkveni očetje odlikovali kot branitelji vere, tako so blesteli puščavniki kot vzor stroge (discipline) pokore. V samoti, molitvi, delu in premagovanju so skušali izpolniti Zveličarjeve besede: „Äko hočeš biti popoln, zatajuj samega sebe in hodi za menoj!“ Iz puščavniškega življenja se je pozneje razvilo samostansko življenje. Eden prvih in največjih ustanoviteljev samostanov je sv. Benedikt, ki je živel od leta 480. do 543.

Benedikt je bil potomec slavne rimske rodovine. Ko je bil star 14 let, je odšel v samotne hribe kot puščavnik. Kmalu so prišli za njim mladeniči, s katerimi je ustanovil celo vrsto samostanov. Na gori Montekasino je sestavil svetovno znana pravila, po katerih naj žive njegovi učenci. Po svetem življenju je umrl Benedikt z besedami: „Živite dobro in bodite blagoslovljeni!“

Pravila sv. Benedikta določajo za menihe natančno čas za božjo službo, za telesno in duševno delo, za obed in razvedrilo. Po pravilih sv. Benedikta je nastalo tekom stoletij na stotine samostanov. Iz teh samostanov so izšli številni apostoli, vzgojitelji mladine, umetniki, učenjaki in

posebno mnogo svetnikov. Dežele po Evropi naj se zahvalijo v prvi vrsti samostanom za povzdigo poljedelstva in živinoreje. Še dandanes vzdržujejo benediktinci izvrstne tozadevne šole.

Iz dobe sv. Benedikta se je v Cerкви mogočno razvilo redovniško življenje. Tudi med Slovenci so se redovi udomačili. Danes so med Slovenci sledeči moški redovi: Trapisti v Rajhenburgu, Cistercijani v Stični, Kartuzijani v Pleterjah, Frančiškani, Kapucini, Minoriti, Križniški red, Jezuiti, Usmiljeni bratje, Salezijanci, Lazaristi.

Ženski redovi med Slovenci so: Karmeličanke (Selo), Uršulinke, Šolske sestre III. reda sv. Frančiška, dvojne Uboge sestre de Nôtre Dame. Usmiljenke sv. Križa, Frančiškanske Marijine misijonarke, Sestre križniškega reda, Usmiljenke sv. Vincencija Pavelskega, Hčere krščanske ljubezni sv. Vincencija Pav., Bolniške sestre sv. Vincencija Pavelskega, Salezijanke ali Hčere Marije Pomočnice.

Zalostni del rožnega venca:

1. ki je za nas krvavi pot potil.
2. ki je za nas bičan bil.
3. ki je za nas s trnjem kronan bil.
4. ki je za nas težki križ nesel.
5. ki je za nas križan bil.

17. ura:

Razširjanje krščanstva med Slovenci.

Proti koncu VI. stoletja smo se Slovenci priselili v sedanje kraje, deloma tudi v sosednje dežele. Slovenci so se ločili v korotanske in panonske Slovence. Sveto vero so jim oznanjali sveti možje iz Salzburga, Ogleja in Cariграда.

1. Iz **Salzburga** je zasejal seme sv. vere sv. Rupert, ki je ustanovil tudi samostan za duhovnike za naše kraje. Trudila sta se tudi sv. Virgilij in sv. Modest. Sedež misijonarjev je bila Gospa Sveta, kjer je sv. Modest, apostol Slovencev, tudi pokopan.

2. Iz **Ogleja** so začeli širiti sv. vero v VIII. stoletju. Posebno zaslužen je sv. Pavlin II., oglejski patrijarh, ki je živel za časa Karla Vélikega. Poleg Karla ima tudi njegov sin Pipin veliko zaslug za pokristjanjenje Slovencev.

3. Blagovestniki, ki so oznanjali sv. vero korotanskim Slovincem, so prišli tudi k panonskim. Utrdila pa sta sv. vero pri njih šele sv. **brata Ciril in Metod**, ki sta prišla pozneje iz **Cariграда**.

Tudi sosednji Hrvati so se nekako istočasno z nami naselili v teh krajih. Posebne zasluge za njihovo pokristjanjenje si je

pridobil papež Martin I. rodom Dalmatinec. Janez Ravenski, prvi splitski nadškof, je privedel večino dalmatinskih Hrvatov v sv. Cerkev. Posavski Hrvati so se pokristjanili nekoliko pozneje vsled neprestanih bojev z Obri in Franki. L. 1093. je bila že škofija v Zagrebu.

Srbom, ki so se istočasno s Hrvati doselili, so prišli oznanjevat sv. vero iz Dalmacije in Carigrada. Mnogo so pomagali tudi pregnani Metodovi učenci. Ker pa so bili Srbi v zvezi s Carigradom, so pod vplivom tega zašli v razkol. Rastislav, sin Štefana I. Nemanje, poznejši menih Sava in nadškof v Srbiji, je uredil pravoslavno Cerkev v Srbiji.

Bolgari so se pokristjanili v 9. stoletju. Metodovi učenci so mnogo pripomogli k temu. Učenec Klemen je sestavil abecedo podobno glagolici in jo imenoval na čast sv. Cirilu cirilico. Ker je Carigrad premagal Bolgare, so se tudi oni popravoslavili.

Častitljivi del rožnega venca:

1. *ki je od mrtvih vstal.*
2. *ki je v nebesa šel.*
3. *ki je Sv. Duha poslal.*
4. *ki je tebe, Devica, v nebesa vzel.*
5. *ki je tebe, Devica, v nebesih kronal.*

Slovanska apostola.

Sv. brata Ciril in Metod sta potrdila in poučila v sveti veri slovanske rodove. Rojena sta bila v Solunu po letu 800. kot sinova plemenitih staršev. Dosegla sta še mlada visoke časti, pa sta se jim odpovedala, odšla v samostan in postala duhovnika. Ciril je odšel h Kazarom.

Velikomoravški knez Rastislav je prosil pri cesarju Mihaelu III. v Carigradu misijonarjev, ki bi znali slovensko. Ko sta bila o tem obveščena sv. Ciril in Metod, sta se leta 863. podala na Veliko Moravsko, kjer sta oznanjala božjo besedo v domačem jeziku. Vzgajala sta tudi učence in jih posvetila v duhovnike.

Ker sta vojvoda Rastislav in Kocelj hotela biti cerkveno neodvisna, od Nemcev, sta prosila za samostojno nadškofijo. Sv. brata sta na papežev poziv odšla v Rim in ponesla s seboj svetinje papeža Klemenca. V Rimu je papež oba posvetil v škofa. Ciril je v Rimu vstopil v samostan in tam tudi umrl. Metod se je pa vrnil kot nadškof na Moravsko, kjer je vneto deloval in s tem vplival na pokristjanjenje Slovencev in Hrvatov. Božjo službo je opravljal v domačem (staroslovenskem) jeziku. Vpliv tega se pozna danes tudi pri nas, ko ima-

mo vse bogoslužje razen sv. maše (berilo in evangelij pa tudi) dovoljeno v slovenskem jeziku. L. 880. je moral Metod drugič v Rim, tožen krivoverstva. Papež pa mu je nanovo potrdil bogoslužje v slovenskem jeziku. Na moravskem dvoru je krstil vojvoda Borivoja in Ljudmilo ter 30 čeških plemičev.

Po 20 letnem trudapolnem in uspešnem delovanju so Metodu moči opešale. Cvetno nedeljo 885. leta je še prišel v cerkev, kratko izpregovoril, blagoslovil vojvoda, duhovnike in ljudstvo ter rekel: „Bodite, otroci, pri meni do tretjega dne.“ Čez tri dni je mirno zaspal v naročju svojih duhovnikov. Pokopan je na Velehradu na Moravskem. Njegov grob so našli leta 1932. Njegov vpliv je segal tudi do Bolgarov, Čehov in Poljakov. Zato po pravici imenujemo sv. Cirila in Metoda apostola Slovencev in Slovanov.

Sv. križev pot:

1. postaja: *Pilati obsodi Jezusa na smrt.*
2. postaja: *Jezus vzame križ na svoje rame.*
3. postaja: *Jezus pade prvič pod križem.*
4. postaja: *Jezus sreča svojo Mater.*
5. postaja: *Simon iz Cirene pomaga Jezusu križ nositi.*
6. postaja: *Veronika poda Jezusu potni prt.*
7. postaja: *Jezus pade drugič pod križem.*

Grški razkol.

Kršćanstvo se je na zapadu vedno bolj širilo in utrjevalo; na vzhodu so pa vstajale razne zmote, ki so bile večinoma pod vplivom napuha. Posvetna moč in sijaj je vplival tudi na cerkveno življenje, da so se predstavniki cerkve začeli istovetiti z rimskim papežem v oblasti. Grški cesarji se niso hoteli podvreči Cerkvi; imeti so hoteli oblast tudi v Cerkvi in so vsiljevali svoje mnenje kot verske resnice. Ljudstvo je bilo lahkomišno. Duhovščina se pa ni zavedala svojih dolžnosti. Napuh in nesloga sta povzročila žalostni razkol in odpad grške Cerkve in jo odtrgala od vrhovnega poglavarja, rimskega papeža.

Ponosno se nazove nova sekta „Grško-pravoverna“ = (pravoslavna). Danes je razdeljena v številne državne ali pokrajinske (avtokefalne) Cerkve.

Glavna zmeta pravoslavnih je ta, da ne priznavajo papeža za skupnega vrhovnega poglavarja. Ločeni so od cerkvene edinosti. To imenujemo razkol (shizma). Versko življenje v pravoslavni Cerkvi je okorelo. Pravoslavne države so: Rusija, Rumunija, Bolgarija, Grčija in na polovico tudi Jugoslavija.

Ponovni poizkusi papežev in cerkvenih zborov, ki bi privedli k edinosti ločene brate, niso imeli nobenih pravih uspehov. samo majhen del se je združil z materjo — Cerkvijo. To so grko-katoliki ali unijati, ki imajo pri nas svoje središče v Križevcih (Dr. Njaradi). Nekaj jih je v Zagrebu in v okolici Metlike po Gorjancih, katerim pravijo ljudje „Vlahi“. Obrede imajo kakor pravoslavni. Zadnji papeži so se zelo trudili za cerkveno edinost. Cerkev še vedno mnogo stori in moli za zedinjenje ločenih bratov, posebno v molitvi k presv. Srcu Jezusovemu: „Kralj bodi tistih, ki jih slepi verska zmeta ali loči razkol, in pokliči jih nazaj v zavetje resnice in k **edinosti** vere, da bo kmalu **ena** čreda, **en** pastir.“

Sv. križev pot:

8. postaja: Jezus nagovori jeruzalemske žene.
9. postaja: Jezus pade tretjič pod križem.
10. postaja: Jezusa slečejo in mu ponudijo vina z žolčem mešanega.
11. postaja: Jezusa pribijejo na križ.
12. postaja: Jezus umrje na križu.
13. postaja: Jezusa snamejo s križa in polože Mariji v naročje.
14. postaja: Jezusa polože v grob.

Gregor VII. — Henrik IV.

Osebe, ki jih je Cerkev posvečevala za duhovski stan, je vedno skrbno izbirala. Prve škofe so postavili apostoli, poznejše pa papeži. Papeža samega so volili duhovniki in verniki v Rimu. V 9. in 10. stoletju pa so dobile nekatere rimske rodbine prevelik vpliv na izvolitev papeža. Tako so prišli na ta prestol možje, ki niso bili niti sposobni, niti vredni. Pozneje pa so določili, da smejo voliti papeža samo kardinali. Tako so prišle volitve izpod vpliva imenitnih plemenitih rodbin.

Kralji in knezi so dajali škofom posestva in cele pokrajine v last ali pa v najem. S tem so si pa nekateri lastili tudi pravico podeljevati cerkveno čast. Vladarji so take osebe, ki niso bile najboljše tudi umeščali s tem, da so jim izročali prstan in pastirsko palico, ki sta znamenji škofovske oblasti. Nekateri so dajali posestva onim, ki so jim ponudili več denarja. Tako je bila Cerkev v izbiri silno vezana.

Rešil pa je Cerkev teh žalostnih razmer papež Gregor VII. Bil je sin preprostih staršev, postal redovnik kjer je mnogo napredoval in ga je zaradi učenosti in modrosti poklical Leon IX. za svetovalca. Po papeževi smrti je bil sam izvoljen za pa-

peža, ki se je v prvi vrsti boril, da pridobi Cerkvi prostost. Izobčil je vsakega, kdor je dal denar za cerkveno službo (simonija). Tudi je prepovedal vladarjem umeščati na škofovske prestole osebe, katerih Cerkev še ni bila prej posvetila za škofo (investitura).

Največji nasprotnik papežev je bil v tej stvari nemški cesar Henrik IV. Ni se zmenil za papeževe ukaze. Gregor ga je najprej zlepa opominjal. Ko pa ni pomagalo in se je celo ločil od svoje žene, ga je papež poklical v Rim na zagovor. Cesar je pa sklical škofo in dal papeža odstavi. Papež ga je za ta čin izobčil in podložnike odvezal zvestobe. Papeževe besede so silno vplivale na Henrika. Odšel je v Italijo čez Alpe in prišel v Kanoso ter v mrazu in snegu prosil papeža, ki je bil tam, odpuščanja in odveze od izobčenja. Ker je cesar obljubil poboljšanje, ga je papež odvezal. Toda Henrik ni držal obljube. Nabral je vojakov in prišel z njimi nad Rim in se ga polastil. Papež je zbežal v Salerno in tam tudi umrl. Njegovo delo pa s smrtjo ni bilo uničeno. Cesarju se je uprl celo njegov lastni sin, ki je tudi zavladal kot Henrik V. in je bil začetkoma tudi Cerkvi sovražen, pozneje pa se je zavezal po pogodbi, da ne bo več podeljeval posvetne oblasti škofom s prstanom in palico, marveč s cesarskim žezlom. Vse je

bilo veselo dogodka, da je zavladal mir med Cerkvijo in državo.

21. ura:

Križarske vojske.

V začetku VII. stoletja se je pojavil v Arabiji slepar Mohamed. Izdajal se je za božjega poslanca in izoblikoval iz pogan-skih, judovskih in krščanskih nauk in o-bredov novo vero: **izlam**. Kmalu je dobil pristašev ter osvojil mesta in dežele. Pre-bivalce je prisilil z mečem, da so se o-prijeli njegovih nauk. Kalifi, njegovi na-sledniki, so si podjarmili številne dežele v Aziji in Afriki. Prav kmalu so si podvrgli tudi Sveto deželo. Ropaželjnost in krvo-ločnost, ki so jo izvajali nad krščanskimi romarji, so povzročile proti koncu XI. sto-letja takozvane križarske vojske. Papež Ur-ban II. je sklical krščanske kneze in viteze v Clermont na Francoskem in jih pozval na križarsko vojsko zoper nevernike. Korajžni so korakali križarji v Palestino. Z ogrom-nim naporom so osvojili Jeruzalem in plemeniti Gotfrid Bujonski postane jeruzalem-ski kralj. Novo kraljestvo je živelo komaj sto let. Izdajstvo od strani Grkov, pomanj-kanje reda in sloge med samimi križarji je povzročilo, da je Jeruzalem kljub novim četam, ki so prihajale od zahoda, ponovno

padel. Izlam je silno napredoval. Leta 1453. je bil premagan Carigrad; 1683. pa so bili Turki celo pred Dunajem. Od tu dalje pa je njihova moč padala.

Palestina je sicer danes neodvisna od Turkov. Vendar je katoliška Cerkev še vedno ogrožena od pravoslavja in izlama.

Mohamedanci so naseljeni v prednji Aziji, Perziji, Indiji, Arabiji, v severni in vzhodni Afriki.

Váruhi božjega groba v Jeruzalemu so frančiškani. Na véliki petek se vsako leto pri božjem grobu pobira za nje miloščina.

Po angelskem pozdravu molimo:

Prosi za nas, sveta božja Porodnica.

Da postanemo vredni obljub Kristusovih.

Molimo: Svojo milost, prosimo te, Gospod, v naša srca vlij, da ki smo po angelovem oznanjenju spoznali učlovečenje Kristusa, tvojega Sina, po njegovem trpljenju in križu dosežemo častitljivo vstajenje. Po istem Kristusu, Gospodu našem. Amen.

22. ura:

Sv. Frančišek Asiški.

Po križarskih vojskah je vstalo novo duhovno življenje. Nastale so svetovno znane šole in univerze. Na teh šolah so po-

učevali izredno učeni možje, kot: Tomaž Akvinski, Albert Veliki in drugi. Zidale so se veličastne cerkve. Najlepša slava tistih časov pa so tedanji svetniki, kakor: Bernard, Dominik in Frančišek, ki je razvnel v Italiji za gorečnost velike množice.

Rodil se je v Āsiziju na Laškem kot sin bogatega trgovca. Pa ga je v mali cerkvi Porcijunkoli Jezus sam poklical za svojega učenca. Da bi takratne množice, ki so bile zakopane samo v posvetno, predramil ter jih zopet pripeljal nazaj h Kristusu, je Frančišek sam postal prostovoljno ubožen. Z besedo in zgledom je hotel oznanjati svetu pokoro in premagovanje. Njegov zgled je vplival tako, da so se mu mnogi v svetem navdušenju kar pridružili.

Zato je Frančišek ustanovil tri redove: 1. red za moške t. j. frančiškanski red; 2. red za ženske: red klarisinj. Za moške in ženske, ki niso vstopili v samostan, pa takoimenovani tretji red. Ljubezen do Boga je bila pri Frančišku tako velika, da so ga začeli imenovati Serafina. Iz te ljubezni do Boga je potekala njegova velika ljubezen do bližnjega in do narave. Malo pred smrtjo je postavil prve jaslice, kakor jih od tedaj še danes postavljamo. Bog ga je poveličal s stigmatizacijo, t. j. da mu je vtisnil svojih petero ran. Umrl je 1126. leta in dve leti nato je bil že proglašen za svetnika.

Zveličar je dal bogatemu mladeniču nasvet, naj bo prostovoljno ubog. Ta evangeljski svet radovoljnega uboštva vrše udje vseh redov in družb. Obvežejo se zanj z obljubo.

Vsi ljudje morajo biti po Jezusovem opominu „revni v duhu“. Reveži naj vdano prenašajo svojo usodo, kakor ubogi Zveličar. Bogati pa naj se v svoji sreči ne napihujejo. Zavedajo naj se, da prinaša bogastvo posebne nevarnosti. Svojege srca naj ne navezujejo na denar in imetje, marveč tako ravnajo z bogastvom, da bodo imeli ob smrti uri lahek račun z Bogom.

Nihče naj ne pozabi Kristusovih besed: „Kaj pomaga, če kdo ves svet pridobi, svojo dušo pa pogubi!“

Evangeljski sveti so: 1. radovoljno uboštvo, 2. vedno devištvo, 3. prostovoljna pokorščina redovnim predstojnikom.

23. ura:

Sv. Elizabeta.

Danes manjka mnogo svetnic, oziroma žena, ki bile vsaj nekoliko podobne sv. Elizabeti. V tistem času, kakor sv. Frančišek, je živela sv. Elizabeta, hči ogrskega kralja Andreja II. Poročila se je z mejnim grofom Ludvikom Turinškim. Njena najbolj

značilna poteza je bila: **izkazovati ljubezen**. Kot mejna grofica je bila prava deželna mati. Ubogim in bolnim, sirotam in stradajočim je bila največja dobrotnica. Po moževi smrti — padel je v križarskih vojskah — je pa prišlo pomanjkanje tudi nad njo. Junaško ga je prenašala. Umrta je stara komaj 24 let.

Na sv. Elizabeti imamo najlepši zgled, kako naj vršimo krščanska dela usmiljenja. **Telesna dela usmiljenja** so: lačne nasičevati, žejne napajati, nage oblačiti, popotnike sprejemati, jetnike reševati, bolnike obiskovati in mrličke pokopavati. — **Duhovna dela usmiljenja** so: grešnike svariti, nevedne učiti, dvomljivcem prav svetovati, žalostne tolažiti, krivico voljno trpeti, žalivcem iz srca odpustiti, za žive in mrtve Boga prositi. Telesna in duhovna dela usmiljenja vrše povsod razširjene Elizabetine, kakor tudi Vincencijeve konference, ali karitativni župnijski odseki.

Dobra dela moramo izvrševati, ker jih je Bog sam zapovedal. Jezus je rekel: „Vsako dobro drevo rodi dober sad.“ Dobra dela so zaslužna za nebesa le tedaj, če jih vršimo v milosti božji in z dobrim namenom.

O presladko Srce Jezusovo, po rokah preblazene Device Marije darujem molitve, dela in trpljenja današnjega dne — tebi v spravo za vse žalitve, ki jih trpiš v zakramentu presve-

tega Rešnjega Telesa, s teboj vred pa Bogu Očetu v vse tiste namene, v katere se mu ti sam vsak dan daruješ na naših oltarjih. Amen.

24. ura:

Ljubljanska škofija.

Središča za širjenje omike so bili samostani in pa ona mesta, kjer so bili sedeži škofij. Pri nas je bilo več cistercijanskih in kartuzijanskih samostanov, ki so bili bogati viri napredka in izobrazbe. Vrhovni poglavarji za naše kraje so bili oglejski patrijarhi in salcburški nadškofje. Svetna oblast pa je večkrat ovirala posebno beneške patrijarhe v njih delovanju in je bilo delo v naših krajih zelo zanemarjeno. Svetna gosposka za naše kraje je sklenila poskrbeti za boljšo cerkveno upravo v svojih deželah.

Ta sklep je izvršil Friderik III. Habsburški, ki je na čast sv. Nikolaju ustanovil leta 1461. ljubljansko škofijo. Papež Pij II. pa jo je potrdil in imenoval za prvega ljubljanskega škofa grofa Sigmunda Lamberga. Tedaj so vladali v naših krajih prav žalostni časi. Divji Turki so leto za letom pustošili naše kraje. Leta 1469. so pridrli Turki celo v Ljubljano in zažgali stolno cerkev. Najbolj grozovito so pa divjali leta

1471. V nekaj mescih so prišli kar trikrat v naše kraje in odpeljali več tisoč ljudi v sužnost.

Tedaj je bil ljubljanski škof napadencem pravi angel varuh. Molil je za nje, priporočal molitev in jih tudi drugače podpiral. Tedaj se je na njegovo prizadevanje ustanovila bratovščina sv. Rešnjega Telesa, do katerega je imel sveti škof tako veliko zaupanje. Cesar Ferdinand je bil podelil njemu in vsem njegovim naslednikom knežji naslov, ki so se mu pa ob postanku Jugoslavije odpovedali.

Ljubljanska škofija je bila tedaj še zelo majhna in je obsegala samo nekatere župnije. Bila pa je ta ustanovitev prav delo božje previdnosti. Zaščitniki in varuhi so bili ljubljanski škofje našim prednikom, katere so napadali divji Turki. Ohranili so jim vero v onih žalostnih časih, ko je začel prodirati protestantizem v avstrijske dežele in se je s čudovito naglico tudi pri nas širil.

25. ura:

Lutrovo krivoverstvo.

Kakor je bil klic za križarske vojske uspešen, tako je bilo opominjanje narodov, naj se bore proti mohamedancem v Evro-

pi, glas vpijočega v puščavi. Vzrok je bila neka upornost, ki se je kazala najprej in najbolj pri onih možeh, ki so postajali mlačni v veri in bolj cenili staro poganstvo ter že tudi živeli po njem. Ker se je pojavilo tedaj tiskarstvo, so se ti nauki po spisih naglo širili.

Ljudstvo je postalo nezadovoljno, ker so ga brezvestni in neverni graščaki odirali. Tudi med cerkvene kneze so se vrinile take osebe. Ljudstvo je bilo zato seveda še bolj nezadovoljno.

V teh in takih razmerah je nastopil **Martin Luter**, ki se je rodil na Saksonskem v Nemčiji. Iz nepremišljene zaobljube je postal redovnik in pozneje profesor na vseučilišču v Wittembergu. V začetku je bil dober in ponižen; a pozneje ga je premotila ošabnost, začel se je upirati in učiti kriv nauk, da se človek po izvirnem grehu sploh ne more popraviti. Edino močne vere je treba, pa je dobro, (*fortiter pecca, fortius crede*). Kajti človek nima proste volje. Čeprav je bil ta nauk nesmiseln, je vendar v kratkem pridobil mnogo privrženecv. Lahkomiselnim ljudem je Lutrov nauk ugajal, ker je bil prav popustljiv. Mogočnejšem je pa prav prišlo, da se razpuste samostani in vse ustanove. Pridobil si je mejnega grofa henseskega, ker mu je dovolil vzeti še eno ženo. Veliko je pisal in prestavil tudi sv. pismo. S tiskom je seznanil tudi narode

izven svoje domovine. Tako je vplival tudi na Slovence, ker so jim vladali nemški graščaki. Proti koncu pa je bil popolnoma obupan, zapuščen in zato zagrenjen. Umrli je nenadne smrti leta 1546.

*Angel božji, varuh moj,
po višji dobroti sem várovanec tvoj,
razsvetluj in varuj me,
vladaj in vodi me. Amen.*

26. ura:

Tridentinski vesoljni cerkveni zbor.

Katoličani so poskušali na razne načine vrniti Cerkvi mir. Toda Luter je bil nespravljiv. Zato je sklical papež Pavel III. vesoljni cerkveni zbor v Trident. Nauke reformatorjev, kakor so se sami imenovali, t. j. popravljavcev, so prereševali in pretehtali ter jih soglasno zavrgli. Staro veroizpoved, ki je kot božja beseda nespremenljiva, so ponovno izpovedali ter jo priporočili duhovnikom in vernikom. Koncil je izdal tudi izborne določbe o cerkveni upravi. Zlorabe, ki so se med ljudstvom udomačile in ukoreninile, so bile obsojene in ovržene.

Vsled jasnih verskih določb in zdravilnih odredb vesoljnega cerkvenega zbora, si je nadela katoliška Cerkev nove lepote in sveže moči. Protestanti so bili ponovno

vabljeni k razpravam, pa so se obotavljali priti v Trident, čeprav so prej sami zahtevali vesoljni cerkveni zbor, ki da je edini za nje odločilen. Tako se je ločitev nadaljevala in povzročila s svojimi posledicami brezmejno nesrečo nad večjo polovico Evrope.

Sv. Cerkev uči v verskih in nravnih naukih nezmotljivo. Dar nezmotljivosti imajo škofje skupaj s papežem in papež tudi sam, kadar govori kot najvišji pastir.

Nekatere molitve je sv. Cerkev obdarovala z odpustki; n. pr.:

V dober namen: *Jezus, tebi živim. Jezus, tebi umrjem. Jezus, tvoj sem živ in mrtev.* (100 dni odpustka: Benedikt XV., 3. XII. 1914.)

V skušnjavah: *Jezus, Marija!* (300 dni odpustka: Pij X., 18. IX. 1904.)

Proti nevolji: *Jezus krotki in iz srca ponižni, upodobi moje srce po svojem Srcu.* (300 dni odpustka; Pij IX., 25. I. 1868.)

27. ura:

Protellantizem med Slovenci.

Lutrovi krivi nauki so se v slovenskih pokrajinah hitro širili. Najprej so se jih oprijeli plemiči, ki niso bili Slovenci, potem pa tudi obrtniki in meščani, ki store to bolj

zato, ker se jim zdi imenitno (nobel) kakor pa iz prepričanja (podobne pojave vidimo še danes) in slednjič tudi kmetje. Med prvimi je bil **Primož Trubar**, doma iz Rášice pri Vélških Laščah. Kot stolni pridigar v Ljubljani je začel javno učiti Lutrove zmote. Ko mu je vzel škof službo, so mu protestantizmu naklonjeni mestni očetje dali na razpolago cerkev sv. Elizabete. Meščani so se tako hitro oprijemali zmot. Škof je hotel zlepa pridobiti Trubarja za pravo vero in ga je zato imenoval za stolnega kanonika. Ko Trubar trdovratno vztraja, ga ukaže Ferdinand I. zapreti. Trubar pa pobegne na Nemško. Iz Wirtenberga širi krive nauke s knjigami, ki jih tam izdaja. Plemstvo ga podpira. Tudi drugi: Bohorič in Dalmatin začno pisati slovenske knjige v protestantskem duhu.

Ker so bili Trubar in tovariši zelo delavni, se je protestantizem v slovenskih deželah neverjetno naglo širil. Plemstvo je držalo s protestanti proti katoličanom. 4/5 Slovencev je bilo že krivovercev. Nadvojvoda Ferdinand in škof Hren sta ohranila vero z odločnim nastopom. Ko so odpravili protestantovske pridigarje, je bilo treba ljudstvo pridobiti in poučiti v pravi veri. Z molitvijo in pridigami so dosegli kmalu vidne uspehe. Delo so kronali s slovesno procesijo po mestu. Izdatno pomoč so nudili škofu Tomažu Hrenu jezuitje, ki so

prišli v Ljubljano l. 1596., s svojimi temeljitimi šolami. Škof je poklical tudi kapucine, ki so tudi uspešno delovali.

O Bog, ohrani nam vedno pravo vero, trdno vero, živo vero. „Kdor ne bo veroval, bo pogubljen!“ S sv. Petrom recimo: „Gospod, h komu pojdemo? Besede večnega življenja imaš in mi verujemo in vemo, da si ti Kristus, Sin Božji.“

Moj Jezus, usmiljenje! (300 dni odpustka, Pij X., 20. V. 1911.)

Jezus, moj Bog, ljubim te nad vse! (Odpustka 50 dni, Pij IX., 7. V. 1854.)

Sladko Srce Marijino, bodi moje rešenje! (Odpustka 300 dni, Pij IX., 30. IX. 1932.)

28. ura:

Misijonsko delo sv. Cerkve

Krivoverstva 16. stoletja so iztrgala iz naročja sv. Cerkve številne vernike. Misionarji pa so drugod pridobili novih otrok.

Sv. Frančišek Ksaverij, najslavnejši misionar vseh časov, je bil po rodu Španec. Deloval je v Indiji in sicer tako uspešno, da je v enem mescu krstil 10.000 poganov in postavil 45 cerkvic. Bog mu je podelil dar čudežev in dar jezikov. Govoril je več jezikov, katerih se ni nikdar učil in kadar

so ga poslušali razni narodi, ga je slišal vsak v svojem jeziku govoriti. Prišel je tudi na Japonsko. Ko pa je hotel iti na Kitajsko, je na otoku Sancijanau umrl za mrzlico leta 1552.

Jezuitski misijonarji so uspešno delovali v Ameriki, zlasti v Južni Ameriki ob reki Laplati.

Gregorij XV. je ustanovil poseben zavod in odbor za širjenje vere: propagando.

Izmed misijonarjev iz naše domovine je najslavnejši **Friderik Baraga**, rojen v dobrniški župniji na Dolenjskem. Mnogo trdovratnih grešnikov je že v domovini pripeljal na pravo pot. L. 1830. pa je odšel misijonariti v Ameriko med Indijance. Oznanjeval je sveto vero 38 let. Nad 25.000 ljudi je sam krstil. Veliko je trpel na svojem misijonskem delu, toda za duše je vse žrtvoval: pomanjkanje, mraz, revščino, življenjske nevarnosti. Ustanavljal je tudi šole, pisal učne in nabožne knjige in slednjič postal škof. Umrl je 1868. leta. V celi škofiji molimo, da bi bil za svojo gorečnost prištet svetim.

Zamorcem v srednji Afriki je oznanjal sveto vero **Ignacij Knoblehar** (Abuna Soliman), rojen v Škocijanu na Dolenjskem. Prišel je proti jugu Afrike tako daleč, kakor še nihče pred njim. Zamorci, ki jih je pridobival za Boga, so ga ljubili kakor svojega očeta.

Vsak vernik je dolžan podpirati misijone, ker je naš Odrešenik naročil: „Prosite Gospoda žetve, naj pošlje delavcev na svojo žetev.“ In ker bo pri sodbi Jezus rekel: „Kar ste storili kateremu izmed mojih najmanjših bratov, ste meni storili.“

Za beatifikacijo Friderika Baraga:

Vsemogočni Bog, Oče luči, ki od tebe pride vsak dober dar in ki si nam v svojem služabniku škofu Frideriku Baragu poslal tolikega učenika in pastirja, usliši naše pobožne molitve in poveljaj ga, da bo pred vesoljno Cerkvijo prištet zveličanim. Po Kristusu, Gospodu našem. Amen.

29. ura:

Verska mlačnost v Evropi.

Sovražniki niso nikdar mirovali v boju proti sv. Cerkvi. V prvih stoletjih so razni krivoverci tajili posamezne verske resnice, proti koncu 18. stoletja pa hočejo krščanstvo sploh zatreti. Razne zmote so povzročile povsod v Evropi versko mlačnost.

Taka zmeta je **janzenizem**, ki je med drugim posebno odvrčal vernike od prejetja sv. zakramentov, posebno sv. obhajila. Janzenisti so zahtevali toliko popolnost za sv. obhajilo, da so jo verniki težko dosegli. Vsled tega so zakramente vedno bolj redko

prejemali. Nastala je prava dušna mrzloča. Zato je začelo janzenistom mrzeti vse, česar se mora vneti katoličan veseliti. Niso jim bile všeč lepo okrašene cerkve, ne božja pota, ne češčenje Matere božje. Ta zmotā je še danes precej razširjena med katoličani, posebno med „bogaboječimi“.

Pod vplivom teh zmot je cesar Jožef II. odpravil bratovščine in mnogo samostanov. Proti njemu je nastopil papež Pij VI., ki se je osebno pripeljal na Dunaj. Nekatere naredbe je cesar pred smrtjo preklical.

Zoper versko mlačnost je pa Zveličar sam ponudil pravo zdravilo. Po redovnici Marjeti Alakok je razodel skrivnosti svoje neskončne ljubezni do grešnih ljudi in ji ukazal oznanjevati pobožnost do svojega božjega Srca. Kjer se je ta pobožnost širila, so se kmalu vnela mrzla srca in se je versko življenje poživilo.

Izredne važnosti pri tej pobožnosti prev. Srca so **prvi petki**. Med drugimi obljubami je razodel božji Zveličar redovnici Marjeti Alakok obljubo, da kdor prejme po vrsti devet prvih petkov v mesecu sv. obhajilo, ne bo umrl nespokorjen. Z drugimi besedami: takemu verniku je zagotovljeno večno zveličanje.

V spravo za bogokletje:

Bog bodi hvaljen!

Hvaljeno bodi njegovo sveto ime!

*Hvaljen bodi Jezus Kristus, pravi Bog in pravi
človek!*

Hvaljeno bodi ime Jezusovo!

Hvaljeno bodi njegovo presveto Srce!

*Hvaljen bodi Jezus v najsvetejšem oltarnem
zakramentu!*

*Hvaljena bodi vzvišena Mati božja, presveta
Devica Marija!*

*Hvaljeno bodi nje sveto in brezmadežno spo-
četje!*

Hvaljeno bodi ime Device in Matere Marije!

Hvaljen bodi njen prečisti ženin sveti Jožef!

Hvaljen bodi Bog v svojih angelih in svetnikih!

30. ura:

Pij IX.

Težavno je bilo vladanje papeža Pija IX. Dasi so ga podložniki v rimski državi ljubili, so rovarji proti Cerkvi zanetili upor v samem Rimu, da je moral papež iz mesta bežati. Po devetletnem miru je izgubil leta 1870. mesto Rim. Ostal mu je le Vatikan, kjer je bival kot jetnik on in vsi njegovi nasledniki do Pija XI., ki je zadevo uredil z italijansko vlado 12. febr. 1929.

Božje kraljestvo pa se je odslej še bolj širilo v srcih vernih katoličanov. Leta 1854. je papež razglasil Brezmadežno Spočetje

Device Marije kot versko resnico. To je Marija sama potrdila leta 1858., ko se je prikazala v Lurdu in povedala: „Brezmadežno Spočetje sem!“

Na njegovo pobudo je bil sklican 20. cerkveni zbor, katerega se je udeležilo 700 škofov in kjer so proglasili za versko resnico papeževo nezmožljivost, kar je zelo ugodno vplivalo na razvoj verskega življenja.

Ta čas je bil v Ljubljani škof Anton Alojzij Wolf, ki je ustanovil več župnij, deško semenišče „Alojzijevišče“ v Ljubljani in oskrbel novo izdajo slovenskega sv. pisma.

V Djakovu pa je bil ta čas znani in zaslužni škof Josip Juraj Strossmayer. Po njegovi zaslugi se je ustanovila v Zagrebu Akademija znanosti in umetnosti.

Učeniško službo opravlja sv. Cerkev zelo uspešno, ker ima dar nezmožljivosti, t. j. da jo Jezus sam kot nevidni poglavar váruje, da se ne zmoti. Uče pa nezmožljivo; papež skupaj s škofi in papež tudi sam, kadar kot vrhovni poglavar za vso Cerkev odloči, kaj je treba vérovati, ali kako živeti, da se zveličamo. Vsakokratni papež je kot Petrov naslednik in Kristusov namestnik tista trdna skala, na kateri je zgrajena ogromna družba katoliških vernikov. Bodimo ponosni, da smo katoličani, pa tudi živimo kot katoličani.

Deset božjih zapovedi:

1. *Veruj v enega Boga!*
2. *Ne skruni božjega imena!*
3. *Posvečuj Gospodov dan!*
4. *Spoštuj očeta in mater, da boš dolgo živel in ti bo dobro na zemlji!*
5. *Ne ubijaj!*
6. *Ne nečistuj!*
7. *Ne kradi!*
8. *Ne pričaj po krivem!*
9. *Ne želi svojega bližnjega žene!*
10. *Ne želi svojega bližnjega blaga!*

31. ura:

Anton Martin Slomšek.

Ob različnih časih in potrebah Bog obuja izredne može. Med te moramo prišteti svetniškega škofa Antona Martina Slomška, ki se je rodil leta 1800. Kot škof je samega sebe daroval apostolskemu poklicu, zanj živel in umrl.

Sedež lavantinske škofije je prenesel iz Št. Andraža na Koroškem v Maribor. Posebno se je trudil, da bi se v na novo urejeni škofiji poživilo pravo katoliško življenje. Poklical je lazariste, da so goreče in uspešno misijonarili po škofiji. Sadovi niso izostali.

Zelo veliko je storil škof Slomšek za ljudsko izobrazbo. Naročal je duhovnikom,

naj zbirajo ob nedeljah mladino in jo izobrazujejo. Šolske knjige je pisal sam. Imenujemo ga upravičeno ustanovitelja ljudskih šol. Pri delovanju za šolo se je Slomšek trudil, da navduši mladino za Boga in domovino. Hotel je, da se učenec izobrazí in srčno omika. „Mladini naj sije sonce modrega spoznanja, naj pije žejna duša čisto vodo zdravega nauka. Kakor pa daje le sonce zemlji toploto in luč, tako daje šoli pravega razsvetljenja in pomoč omike samo Bog — Jezus Kristus, nebeški prijatelj otrok.“

Med ljudstvom je širil dobre knjige, katere je pisal sam. Po njegovem prizadevanju se je ustanovila v Celovcu Družba sv. Mohorja, ki deluje še danes in ima sedaj svoj sedež v Celju. Doslej je dala Slovencem več milijonov dobrih knjig. Škof Slomšek je umrl 1862. leta z željo, da bi mogel pred božjim prestolom s svojo molitvijo koristiti svoji škofiji.

Tudi zanj, kakor za škofa Baraga molimo Slovenci, da bi čimprej dosegel čast oltarja.

Svetnike častimo, ker so prijatelji božji in ker jih je Bog sam počastil. Oni nam pomagajo s svojo priprošnjo pri Bogu. Oni so naši zavetniki in vzorniki. Vse češčenje svetnikov pa gre v božjo čast, ker jih častimo samo zaradi Boga.

Jezus, Marija, Jožef! Vam podarim svoje srce in svojo dušo!

Jezus, Marija, Jožef! Stojte mi na strani v zadnjem boju!

Jezus, Marija, Jožef! Naj združen z vami mirno izdihnem svojo dušo!

32. ura:

Zadnji štirje papeži.

Med 263-imi papeži so posebno znameniti zadnji štirje. **Leon XIII.** je s svojim modrim vladanjem pokazal narodom in knezom, da je sv. Cerkev njihova najboljša prijateljica in dobrotnica.

Pošiljal je misijonarje v vse dele sveta. Prijazno je vabil razkolnike in krivoverce k cerkveni edinosti.

Proti lažnim ljudskim prijateljem je naznanil **Leon XIII.** v okrožnici o delavskem vprašanju vzroke današnje bede in pokazal zdravila. Če se vsi stanovi združijo in pobratijo v krščanski ljubezni, bo konec krivic in delavec bo dobil plačilo za delo in trud. Sodelovati morajo vsi: Cerkev, država, gospodarji in delavci. Priporočal je tudi posebno pobožnost do presvetega Srca Jezusovega, kateremu je posvetil vse človeštvo.

Njegov naslednik je bil **Pij X.**, evharistični papež. „Vse prenoviti v Kristusu!“

je bilo njegovo geslo. Najbolj je prenovil versko življenje z okrožnico o pogostnem in vsakdanjem svetem obhajilu. Priporoča sv. obhajilo posebno mladini, ki naj čimprej hiti k Jezusu v sv. Rešnjem Telesu.

Za njim je zavladal papež **Benedikt XV.** v žalostnem razpoloženju svetovne vojne. Ni nehal rotiti vladarjev, naj vendar prenehajo z morilnim sporom. Sploh se je trudil tudi za lajšanje gorja vojnih jetnikov in si prizadeval, da zavlada zopet mir med narodi.

Težavno dediščino zmešnjav med narodi pa je prevzel vladajoči papež **Pij XI.** Podpiral je vojne sirote in gladujoče ruske otroke. Bije hud boj za čistost in poštenost zakonskega življenja in vodi nadčloveško borbo proti brezboštvu in komunizmu. Posebno znamenita je njegova socialna okrožnica „*Quadragesimo anno*“, kjer se zavzema za ljubezen in pravičnost med posamezniki. Ker samo zato je tako hudo med posameznimi stanovalci, ker se te dve čednosti zanemarjata.

Glas našega vrhovnega pastirja naj nam bo vedno glas božji. Nevidni poglavar Kristus govori po vidnem poglavarju Petru — rimskem papežu.

Živel Kristus kralj!

Kristus kraljuj! Kristus zmaguaj!

K A Z A L O.

1. ura: Uvod in medsebojno spoznanje 3

I. Čas pred Kristusom:

2. ura: O Bogu 5
3. ura: Bog ustvari svet 7
4. ura: Bog ustvari človeka 9
5. ura: Adam in Eva grešita 10
6. ura: Stara zaveza 13

II. Časi so se dopolnili.

7. ura: Jezusovo življenje 14
8. ura: Kristusov značaj 17
9. ura: Jezus ustanovi Cerkev 18

III. Čas po Kristusu.

Kršćanstvo v starem veku.

10. ura: Prve Binkošti 20
11. ura: Sv. Peter, prvi papež 22
12. ura: Pregarjanje kristjanov 23
13. ura: Katakombe 25
14. ura: Zmaga krščanstva 27
15. ura: Doba cerkvenih očetov 28
16. ura: Začetki samostanov 30

Krščanstvo v srednjem veku.

17. ura: Razširjanje krščanstva med Slovenci	32
18. ura: Slovanska apostola	34
19. ura: Grški razkol	36
20. ura: Gregor VII. — Henrik IV.	38
21. ura: Križarske vojske	40
22. ura: Sv. Frančišek Asiški	41
23. ura: Sv. Elizabeta	43
24. ura: Ljubljanska škofija	45

Krščanstvo v novem veku.

25. ura: Lutrovo krivoverstvo	46
26. ura: Tridentinski vesoljni cerkveni zbor	48
27. ura: Protestantje med Sloveñci	49
28. ura: Misijonsko delo sv. Cerkve	51
29. ura: Verska mlačnost v Evropi	53
30. ura: Pij IX.	55
31. ura: Anton Martin Slomšek	57
32. ura: Zadnji štirje papeži	59
Kazalo	61

ABECEDNO KAZALO

Angel božji	48
Angel Gospodov	28
Beatifikacija škofa Baraga	53
Cerkvene zapovedi	20
Čast bodi	5
Darovi Sv. Duha	21
Deset božjih zapovedi	57
Jezus, Marija, Jožef	59
Križev pot	35, 37
Moj Bog, žal mi je	12
Očenaš	4
O Gospa moja	26
O presladko Srce Jezusovo	26
Pod tvoje varstvo	23
Rožni venec	29, 31, 33
Sedem svetih zakramentov	25
Sveti Angel	10
Svojo milost	22
Šest resnic	6
Tri božje čednosti	18
Vérujem	8
V imenu Očeta	5
V spravo za bogokletje	54
Vzdihljaji	14, 49
Za spoved potrebne reči	16
Zdrava Marija	5

NARODNA IN UNIVERZITETNA
KNJIŽNICA

COBISS

00000076727

CENA 2 DIN